

DÂRÜ'L ELHÂN HALK MÜZİĞİ KÜLLİYATI. ÇEVİRİ – İNCELEME – İŞLEME KİTABINA DAİR

Turhan, Salih ve Ahmet Feyzi (2021), *Dârü'l Elhân Halk Müziği Külliyyatı. Çeviri–İnceleme–İşleme*. 3 Cilt, İstanbul: ST Prodüksiyon Ltd. Şti. 519 Sayfa. ISBN: 978-605-70993-0-3.

Ali Osman ÖZTÜRK*

Giriş

Salih Turhan ve Ahmet Feyzi türkü folkloru alanında yaptıkları yayın ve çalışmalarla temayüz etmiş iki değerli isimdir. Salih Turhan, sanatçı, koro yöneticisi ve repertuar gereksinimini karşılayacak yöre türkü seçki kitapları¹ bakımından, Ahmet Feyzi ise Dârü'l Elhân derlemeleri üzerine yaptığı çalışmalarla dikkati çekmektedirler (bkz. örn. Feyzi, 2015). Bu yazıda, birlikte yayına hazırladıkları *Dârü'l Elhân Külliyyatı. Çeviri – İnceleme – İşleme* başlıklı kitaba ilişkin değerlendirme ve görüşlere yer verilecektir. Aşağıda önce Türk halk türküleri derlemeleri hakkında bilgi aktarılacak, sonra ilgili kitap olumlu ve tamamlanması gereken yönleriyle tartışılacaktır.

1. Türk Halk Türkülerinin Derleme Gezileri Üzerine²

Theodor Menzel (1925: 323)'den öğrendiğimize göre, Sadrazam Cevad Paşa³ zamanında ilkokul müfettişleri tarafından halk türkülerinin derlenmesi için girişimde bulunulmuş, ancak bununla ilgili bir belge günümüze ulaşmamıştır. 19. yüzyılın 80'li yıllarından itibaren Macar Ignacz Kúnos (1888: 319-24; 1889: 69-76; 1890: 35-42),⁴ Avusturyalı Maximilian Bittner (1897: 357- 373), Alman Georg Jacob (*Die türkische Volksliteratur*, Berlin 1901) ve Friedrich Giese (1907) gibi yabancılardan sonra bizde halk türküsüne yönelik ilgi 20. yüzyılın 20'li yıllarında, örneğin Ziya Gökalp (1973: 131 vd.) gibi yazar ve düşünürleri sayesinde milli duyguların uyanışı ile artar. Seyfettin ve Sezai Asaf kardeşler (*Yurdumuzun Nağmeleri*, 1925) ilk Türk derlemecileridir (Özbek, 1975: 24). Böylece Türk bilginleri de türkülerini halkbilim ürünü olarak toplamaya ve yayımlamaya

* Prof. Dr., Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi A. K. Eğitim Fakültesi, e-posta: aozturk@erbakan.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2759-2096.

¹ Salih Turhan 1990-2022 yılları arasında yörelere göre isimlendirdiği 66 adet türkü kitabı yayımlamıştır.

² Giriş mahiyetindeki bu bilgiler Öztürk (1994: 17-21)'ten özetlenmiştir. Türkiye'de halkbilim çalışmaları yayınları için Acıpayamlı (1964: 105-121), Arseven (1969) ve Milli Folklor Enstitüsü (1971; II, 1973; III, 1975 vd.) bibliyografalarına bakınız.

³ Yakıcı'ya göre Cevdet Paşa bkz. (2007: 108).

⁴ Kúnos'un 1906'da yayımladığı Adakale türkülerini hakkında Ozan (2013: 323-339)'a bakınız.

başlar. Burada amaç daha çok bir yandan halkın içinde yaşayan milli kültürü yeniden keşfetmek, diğer yandan dil devrimi kapsamında halk dilini yüceltmektir (bilgi için bkz. Elçin 1976: 522-532; Menzel 1925: 320 vd.). Bu amaç doğrultusunda halkbilgisi dernekleri kurulum ve bunlar eliyle önemli sayıda halk türküsü derlemeleri gerçekleştirilir. 1926-1929 tarihleri arasında Dârü'l Elhân (daha sonra: İstanbul Konservatuvarı) tarafından dört araştırma gezisi düzenlenir ve 1000'in üzerinde türkü derlenip yayımlanır (bkz Sakaoğlu 1985: 81-107).⁵ Halkbilgisi Derneği'nin türkülerin derlenmesine yönelik çabaları da önemli rol oynar. Yayın organı "*Halk Bilgisi Mecmuası*" (Bd.1, 1928; daha sonra: *Halk Bilgisi Haberleri*, Bd. I, 1929; Bd. II, 1930-33) ve onun halk ürünü malzemeleri "*Türk Halk Bilgisine Ait Maddeler*" halkbilimsel araştırmaların zeminin oluşturmaya önemli katkılar sağlar. Değişik şehirlerde kurulan Halkevleri 19 Şubat 1932 yılından itibaren yöresel türküler derlenmesinde önemli rol oynar ve tespitlerini özel sayılarla yayımlarlar.⁶ Ankara Konservatuvarı (kuruluş: 1936) sadece halk türküsü derlemeleri amacıyla 1937'den 1952'ye kadar çok sayıda derleme gezisi düzenler⁷ ve gezilere başkanlık eden ve daha sonra *Yurttan Sesler* korosunun şefi olarak görev üstlenecek olan Muzaffer Sarısözen'in (1941 ve 1952) başrolü oynadığı etkinliklerle derlenen türkü malzemeleri TRT kanalıyla halka ulaştırılır. Toplamda 10.000 civarında halk türküsü derlenmiştir. Bu kapsamda 1936 yılından itibaren ikinci kuşak Avrupalı araştırmacılar olarak Macar (Bartók; bkz. Vikár, 1962) ve Alman (Eberhard, 1955; Reinhard, 1956, 1962, 1965, 1968) derleyiciler önemli hizmetler yerine getirirler.⁸

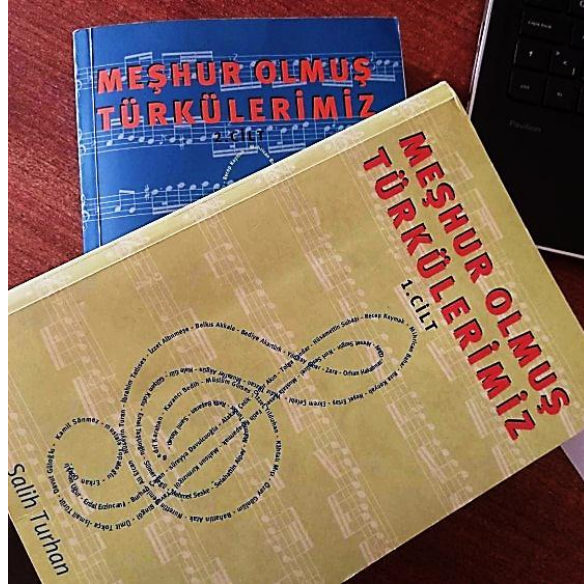
Çok sayıda seçme türkü kitabı yayımları arasında en kapsamlısının uzun yıllar boyunca Cahit Öztelli'ninkinin (1983) kaldığını, ancak bir dizin ve derleme bilgilerinin olmayışı ya da eksik oluşu yüzünden güvenilir bulunmadığını söyleyebiliriz. Daha sonra onu Saray-Bosna kütüphanelerindeki el yazma eserlerde bulunan türkülerini yayımlayan Hamdi Hasan (1987) takip etmiştir. Bekir Karadeniz'in iki ciltlik, derleme bilgilerine saygılı, ama notasız kitapları (1999, 2000) ya da notalı ama derleme bilgilerinin eksik olduğu Hamdi Tanses kitapları (1995, 2004, 2005) yanında hem sayıca hem de notalı olması bakımından diğerlerine büyük fark atan iki ciltlik Salih Turhan kitapları (2003) [toplam 850] ve *Dârü'l Elhân Halk Müziği Külliyyatı* (3 cilt) [toplam 674] türkölük repertuarıyla öne çıkmaktadır.

⁵ Darülelhan Külliyyatı; *Anadolu Şarkıları*, Kitap: 1, 2, 3, 1926-1927 (1. Gezinin sonuçları); Kitap: 3, 4, 6, 7, 1927-1928 (2. Gezi); İstanbul Konservatuvarı Neşriyatı: *Halk Türküleri*, Kitap: 8, 9, 10, 11, 1929-1931 (3. Gezi); *Anadolu Türkü ve Oyunları Halk Türküleri*, Kitap: 13, 1929-1930 (4. Gezi). Bkz Sakaoğlu (1985: 81-107). Dârü'l Elhân'ın kuruluşu, amacı, gezileri ve yayımları hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz. Turhan ve Feyzi (2021: 19-47).

⁶ Birçok yayın arasından birkaçını anarsak: Arsunar (1937, 1962), Ongan (1937), Uğur (1947) vs.

⁷ Bunun için bkz. Yönetken (1966).

⁸ Türk bilim insanları ve kurumlarının yayımladıkları eserler için Yakıcı (2007: 114-120)'ye bakılabilir.

Görsel 1: Salih Turhan (2003) Kitap Kapakları

Dârü'l Elhân Halk Müziği Külliyyatı, Salih Turhan'ın yayınları arasında özel bir yeri işaret etmektedir. Burada Turhan, şimdiye dek gerçekleştirdiği türkü seçkisi etkinliğini aşar ve artık araştırmacı ve geliştirici bir kimliğe bürünür. Çünkü 100 yıl önce derlenmiş ve notalanmış türkülerin melodik açıdan bugünkü pratikle icra edilebilir duruma getirilmesi salt notalama çalışmasıyla açıklanamaz. Burada sentezleyici bir araştırma gayretinin bir sonucuna tanık oluyoruz. Bu nedenle aşağıda bu ortak kitap üzerinde ayrıntılı durulacaktır.

2. *Dârü'l Elhân Külliyyatı*'nin Olumlu Yönleri

Salih Turhan ve Ahmet Feyzi, birlikte hazırlayıp yayımladıkları *Dârü'l Elhân Halk Müziği Külliyyatı. Çeviri-İnceleme-İşleme* kitabının önsözünde “bu eserin hazırlanmasının esas amacı[nı], söz konusu külliyyatı mevcut icra edilemez durumdan kurtarıp edebî ve müzikal restorasyonla icra edilebilir hale getirmektir” (2021: 7) şeklinde belirtiyorlar:

Dârü'l-Elhân defterlerine dair “çeviri-inceleme-işleme” yöntemi ile farklı aşamalarda yürütülen bu araştırma içerisinde yukarıda da ifade edildiği üzere müzikal, ritmik, güfte bozukluklarının düzeltilmesinde belirli bir çalışma sistematigi benimsenmiş ve uygulanmıştır. Çalışmamız esnasında karşılaşılan yaklaşık yirmi aksaklıktan bazılarına ait giderme uygulamalarını şu şekilde özetlemek mümkündür:

Türkülere ait kimlik bilgilerinin tespiti yapıldı ve bu kimliğe uygun olarak kayıt altına alındı.^[9] Derleme çalışmaları sırasında net olarak gösterilmeyen ses dizilerinin donanımlarıyla birlikte verilip ilgili ses değiştirici işaretler eşliğinde ses dizileri kullanıldı. Muhtemel olarak eksik kaydedilmiş melodik yapıların mevcut melodik yapısı esas alınarak düzenlendi. Türkülerin söylenme trafiğinde muhtemel olarak yapılmış hataların düzeltilmesi yapılarak güfte melodik uyumuna göre icra trafiği düzenlendi. Giriş sazı ve ara sazı bulunmayan türkülere mevcut melodik yapıdan hareketle saz bölümleri oluşturuldu. Ritimsel yapı bozukluklarının tespiti yapılarak düzeltildi. Kırık hava formlu olarak notaya alınan uzun hava karakterli türkülerin tespiti yapılarak uygun şekilde notaya aktarıldı. Arap harfli 7 defterlerdeki metinler Latinize edilerek günümüz yazı diline çevrildi. Eksik kaydedilmiş güfteler

⁹ Turhan buraya, 9.3.2022 tarihli görüşmemizde; “Mevcut haliyle düzensiz eser başlıklarında (Sözlü eserler için geçerli uygulama) ilk mısra esas alındı. Şayet var ise popüler başlığı alt başlık olarak verildi. Bunun anında ilk mısra başlık olarak yarım kullanılmış ise tamamlandı” şeklinde ek bilgi vermiştir.

tamamlandı. Güfteler içerisinde kullanılan yöresel kelimeler ilgili ağza uygun olarak düzeltildi (Turhan ve Feyzi, 2021: 8).

Bu amaç takdire şayan olup, esasen nota üreten diğer kurumlarımızın çalışmalarının gözden geçirilmesi bakımından da dikkate alınmalıdır. TRT Türk halk müziği notaları bağlamında çok sayıda hata/eksiklik/yanlışlık tespit eden Attila Özdek,

“... bakıldığında halk müziğimizin genel karakterine uygun olarak sözlü ezgilerin çoğunlukta olduğu, eşlik eden çalgı ya da çalgı topluluklarının niteliği ve niceliği ile ilgili bilgilerin yer almadığı, tempo, nüans ve dinamik işaretlemelerinin neredeyse hiç yapılmadığı göze çarpmaktadır” (2014: 179).

diyerek Turhan ve Feyzi'nin yaptıklarına paralel bir dizi düzeltme önerilerinde bulunmaktadır (bkz. Özdek, 2014: 189-190).

Görsel 2: Salih Turhan ve Ahmet Feyzi, *Dârü'l Elhân Halk Müziği Külliyyatı*. Çeviri-İnceleme-İşleme

Dârü'l Elhân Halk Müziği Külliyyatı'nın başlığında kullanılan “Çeviri”, çeviri yazı (transliterasyon) anlamındadır ve Arap harflerinden Latin harflerine aktarmayı; “İnceleme”, metinlerin ve notaların gözden geçirilmesini ve tamir edilmesini; “İşleme” ise edebi ve müzikal restorasyon sonrası nota yazımının güncel anlayışa göre düzenlenmesini ifade etmektedir. *Dârü'l Elhân* derlemeleriyle ilgili daha önce belirli bir açı gözetilerek (örn. Coşkun Elçi, 2017), belirli defterlerle sınırlı (örn. Erim, 2019; Öndeş, 2019) ya da münferit yörelerin türkülerini ön plana alarak (örn. Feyzi, 2015: 829-856; Altıngöz, 2017; Işık, 2022a, 2022b) bazı yayınlar yapılmıştır. Bunlardan Altıngöz (2017) ve Feyzi (2015) notalı çalışmalar olup diğerleri metin aktarımı yapmışlardır. Kültür ve Turizm Bakanlığı Halk Kültürünü Araştırma ve Geliştirme Müdürlüğü emekli genel müdürü Nail Tan'ın “Sunuş” ve yayına hazırlayanların “Ön Söz”ü ile başlayan *Dârü'l Elhân Külliyyatı*, “*Dârü'l Elhân Derlemeleri*” üst başlığı altında; “Derleme ve Türkiye’de derleme çalışmalarının kısa tarihi”, “*Dârü'l Bedayi*’den ilk konservatuara – Nağmeler Evi ‘*Dârü'l Elhan*’”, “*Dârü'l Elhan*’da basım-yayın

ve Derleme Çalışmaları” ve “Dârü’l Elhân derlemeleri üzerine” konularında bilgilerle devam etmektedir (2021: 19-48).

Defter sırasına göre sıralanan derleme ürünlerinin başında ilgili defterin başındaki giriş/açıklama metninin çeviri yazısı da ihmal edilmemiştir. Bu kapsamda 1. ve 2. Defterler için Rauf Yekta’nın kaleme aldığı “Mukaddime” (s. 54-57) ve “Mukaddime ve Arz-ı Şükran” (s. 154-159); 3. ve 4. Defterler için Cemal Reşit’in kaleme aldığı “Takriz” (s. 240-242) ve “Halk Türkülerimize Bir Nazar” (s. 342-344); 5. Defter için ise Ekrem Besim Bey’in kaleme aldığı “Anadolu Halk Şarkıları” (s. 416-417) başlıklı yazıları söz konusudur. Dârü’l Elhân yetkililerince defter başına bu tür açıklamalı giriş yazma uygulamasından vaz geçilmiş olduğundan, izleyen defterlerde doğrudan türkülerin nota ve metinlerine yer verilmesi ile yetinilmiştir. *Dârü’l Elhân Halk Müziği Külliyyatı*’nın İlk cildinde 1-5. Defterlere, ikinci cildinde 6-12. Defterlere, üçüncü cildinde ise 13-15. Defterlere yer verilmiş, böylece ciltlerin kalınlığı oranlanmıştır.

Kitapta yayımlanan tüm *Dârü’l Elhan* derlemeleri tıpkıbasım yapılmış, bakışumlu sayfada notası ve sözleri işlenmiştir. Baskı tekniği ile tıpkıbasım ve işleme sayfaları için farklı renkler kullanılarak ayırt etme kolaylaştırılmıştır. Bu bakışumlu yöntem hem ilk yayının olduğu gibi okuyucuya ulaştırılması hem de icra için bir ihtiyacın karşılanması bakımından çok yerinde olmuştur. Böylece icracılar yayına hazırlayanların önerdiği bir seçenkle baş başa bırakılırken, önerilen işlemlere itirazı olanlar derleme ürünlerinin aslını olduğu gibi değerlendirebilir ya da kullanabilir. Metin tamiri bakımından kitaptan bir örnek, bakışumlu sayfaların ne denli işlevli olduğunu göstermeye yetecektir. Urfa’da kaynak kişi Yavru Mehmet Efendi’den derlenen bir türkünün ilk kıtası şöyle:

Şekil 1: Metin tamiri için eserden bir örnek

<i>Tıpkı basım:</i>	<i>Metin tamiri:</i>
Şu gelen kimin kızı [!]	Şu gelen kimin gülü
Gülistanın bülbülü	Gülistanın bülbülü
Lâle nergis karanfil	Lale nergis karanfil
Has bahçenin sünbülü	Has bahçenin [sünbülü] [!] ¹⁰
(Turhan ve Feyzi, [C.3] 2021: 368)	(Turhan ve Feyzi, [C. 3] 2021: 369)

Olasılıkla kaynak kişinin hafızasıyla ilgili olarak, ilk dizide “kızı” sözcüğü ile biten cümle, izleyen dizelerdeki uyak (kafiye) şemasına uymuyor. Haliyle Turhan ve Feyzi, uyak şemasına göre *bülbülü/ sünbülü* düzenine uygun olan “gülü” sözcüğünü ekliyorlar; gayet makul bir tamir önerisi. Fakat kitabın bakışumlu baskısı bize ayrıca *kız* ve *gül* eşitliğini örneklendirerek, halk edebiyatındaki *gösteren* (*gül*: simge =sembol) ile *gösterilen* (*kız*) arasındaki ilişkiyi de somutlaştırıyor. Biz söz konusu kıtanın sadece “gülü” sözcüğü ile tamir edilmiş son halini görmüş olsak, bu ilişkiyi görmekten mahrum kalmış olacaktık.

Kitabın diğer bir olumlu özelliği, işlemede türkülerin başlığı olarak ilk (giriş) dizesinin seçilmiş olmasıdır. Bilindiği üzere önceki kullanımlık türkü kitaplarında bunda bir tutarlılık

¹⁰ Burada “bülbülü” kafiyesi sehven tekrarlanmış görünüyor, tarafımca düzeltilmiştir (A. O. Öztürk).

gözetilmiyor, bazen giriş dizesi, bazen türkü kişinin adı, bazen kavuştak dizesi, bazen de konusu ilgili türküye başlık seçiliyordu. Alman halk türküsü araştırmaları da ilk (giriş) dizesini kullanmakta, türkü kataloglarının birini ona göre düzenlemektedir (Öztürk 1990: 30-31; Öztürk 2017: 380).

Kitabın oluşum sürecinde, “Analiz ve Düzeltme Notları” başlığı altında, yazarların Darü’l Elhan defterleri içerisinde rastladıkları müzikal, ritmik ve güfte bozukluklarının düzeltilmesinde uyguladıkları çalışma sistematığı dokuz maddede özetlenerek bilgi verilmiştir (Turhan ve Feyzi: 2021: 47-48). Özellikle müzikal yönden çok hassas ve zahmetli bir çalışma gerçekleştirildiği görülmektedir. Türkünün yaşayan/yaşaması gereken/yorum/icra/melodi cephesi düşünülünce, yıllardır atıl durumda olan derlemelerin bu şekilde canlandırılması takdir edilmesi gereken bir başarıdır. Elbette müzikolog uzmanlar bu hususu kendi açılarından değerlendireceklerdir.

3. Kitaba Dair Bazı Eleştiriler ve Öneriler

Dikkatimiz [4]. ve [5]. maddelerdeki hususlarda yoğunlaştı. Dördüncü madde; “Birçok türkü güftesi sadece bir kıta olarak kaleme alınmış, kalan bölümleri kayıt altına alınmamıştır. Tarafımızca yapılan işleme esnasında ilgili türkünün diğer güfte bölümleri yöresel ve ulusal kaynaklardan araştırılıp tamamlanmış bu kaynaklarda bulunamayan güfteler ise yörenin türkü repertuarı ve üslup özellikleri dikkate alınarak türkü formuna uygun şekilde tarafımızca tamamlanmıştır” notu icra açısından sorunsuz bir girişim olarak görülebilir, ancak güftenin antropolojik ve edebi açıdan yorumlanması gerektiğinde bu “eklemeyi” nasıl anlayacağız ve nasıl değerlendireceğiz? Hangi türkülere ek yapılmıştır ve eklenen bölüm belirtilmiş midir? Zaman için, türkülerin bu ekleme bölümleri unutulup sanki metnin özgün parçasıymış gibi algılanmaya başlarsa, bu, metin araştırmaları için bir handikap oluşturmaz mı?¹¹

Beşinci madde; “Türkü güfteleri kayıt altına alınırken yöreye ait bazı kelimeler yanlış kaydedilmiştir. Bu kelimeler yöre ve ağız açısından incelemeye alınmış, doğru şekilde tarafımızca yeniden eklenmiştir” notuna ilişkin olarak da aynı soruları yöneltebiliriz. Eklenen yöresel kelimeler belirtilmiş midir?¹²

Bazı türkü nota ve güftelerinin altındaki notları gözden geçirdiğimizde, bunların daha çok türkünün mahiyeti ve daha sonraki derlemelerde elde edilen varyantlarla ilgili olduğunu görüyoruz. Bazen bir, bazen de iki not söz konusu, karşılaştırma yapınca tıpkıbasımda tek bir not varken, işleme sayfasında iki not olduğu görülüyor (bkz. örn. Turhan ve Feyzi, 2021: 166-167). Bu durumda ilke olarak ilk notun dilinden ve mahiyetinden özgün defterde var olduğunu, ikinci notun ise yazarlar (Turhan ve Feyzi) tarafından yazıldığı sonucu çıkarılabilir. Eğer böyle ise, ikinci baskıda ([4]. ve [5]. maddelere ilişkin ek bilgilerle birlikte bu notların kaynağı konusunda bilgi eksikliğinin de giderilmesini önermek isterim.

¹¹ Turhan, bununla ilgili sözlü açıklamasında, türkülerin altında yörelere ilişkin bilgilendirme yapıldığını belirtmektedir, ancak bu araştırmacıyı oldukça yoracak bir çalışmayı gerektirir ve buna rağmen yine de bulguların güvenilirliğini sağlamaz.

¹² Kitapta bu hususlarla ilgili açıklama yoktur (varsa da ben göremedim). Kuramsal olarak türkülere bozulma ve metni yeniden düzenleme hakkında bkz. Başgöz (2008: 130-136).

Sonuç

Dârü'l Elhân derlemeleriyle ilgili daha önce Türk müziğine katkısı bakımından (örn. Coşkun Elçi 2017), belirli defterlerle sınırlı (örn. Erim 2019, Öndeş 2019) ya da münferit yörelerin türkülerini ön plana alarak (örn. Feyzi 2015: 829-856, Altıngöz 2017, Işık 2022) bazı yayınlar yapılmıştır. Bunlardan Altıngöz ve Feyzi notalı çalışmalar olup diğerleri metin aktarımı yapmışlardır. Fakat Turhan ve Feyzi'nin 3 cilt halinde yayına hazırladıkları Dârü'l Elhân Halk Müziği Külliyyatı'nda 100 yıl önce derlenmiş ve notalanmış türkülerin (özgün metin ve notalarının tıpkıbasımıyla) melodik açıdan bugünkü pratikle icra edilebilir duruma getirilmesi çok önemlidir. Burada sentezleyici bir araştırmanın bir sonucuna tanık olmaktayız. İşaret edilen eksiklerin giderilmesi ile kitap, metin araştırmaları için de önemli bir kaynak oluşturma işlevine kavuşacaktır.

Kaynakça

- ACIPAYAMLI, Orhan (1964). "Türkiye Folklorunda Türküler Bibliyografyası", *Antropoloji* 1 (2), s. 105-121.
- ALTINGÖZ, İ. Halil (2017). *Dârü'l Elhân (İstanbul Belediye Konservatuvarı) 1926 Yılı Derlemelerinde Urfa Türküleri*. Şanlıurfa: Şanlıurfa İli Kültür Eğitim Sanat ve Araştırma Vakfı Yayınları.
- ARSEVEN, Veysel (1969). *Açıklamalı Türk Halk Müziği Kitap ve Makaleler Bibliyografyası*. İstanbul.
- ARSUNAR, Ferruh (1937). *Tunceli-Dersim Halk Türküleri ve Pentatonik*. İstanbul: Elazığ Halkevi Neşriyatı: 6.
- ARSUNAR, Ferruh (1962). *Gaziantep Folkloru*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- BAŞGÖZ, İlhan (2008). *Türkü*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- BARTÓK, Béla (1976). *Turkish Musik from Asia Minor*, Princeton: Princeton University Press. (Çev. için bkz. *Küçük Asya'dan Türk Halk Musikisi*. (çev. Bülent Aksoy), İstanbul: Pan Yayıncılık, 1991).
- BITTNER, Maximilian (1897). "Türkische Volkslieder nach Aufzeichnungen von Schahen Efendi Alan", *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* XI, 1897, s. 357- 373.
- Dârü'l Elhân Külliyyatı; Anadolu Şarkıları, Kitap: 1, 2, 3, 1926-1927 (1. Gezinin sonuçları); Kitap: 3, 4, 6, 7, 1927-1928 (2. Gezi); İstanbul Konservatuvarı Neşriyatı: Halk Türküleri, Kitap: 8, 9, 10, 11, 1929-1931 (3. Gezi); Anadolu Türkü ve Oyunları Halk Türküleri, Kitap: 13, 1929-1930 (4. Gezi).*
- COŞKUN ELÇİ, Armağan (2017). "Kuruluşunun 100. Yılında Dâr'ül-Elhân'ın Türk Halk Müziğine Katkıları", *Millî Folklor*, Y. 29, S. 115, s. 106-118.
- EBERHARD, Wolfram (1955): *Minstrel Tales from Southeastern Turkey*, Berkeley and Los Angeles: University of California Press.
- ELÇİN, Şükrü (1976). "Türkiye'de Halk Edebiyatı", *Türk Dünyası El Kitabı* I. Ankara: TKAE Yayınları, s. 522-532.
- ERİM, Büşra (2019). "Dârü'l Elhân nota külliyyatı Anadolu halk şarkıları 6 ve 7 numaralı defterlerin günümüz Türkçesine çeviri aktarımı". Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- FEYZİ, Ahmet (2015). "Darü'l Elhan'a Ait Anadolu Halk Şarkıları Defterlerinde Erzurum Türküleri (Erzurum Folk Songs in the Anatolian Folk Songs Notebooks of the Darü'l Elhan)", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 54, s. 829-856.
- GIESE, Friedrich (1907). *Materialien zur Kenntnis des Anatolischen Türkisch, Teil I, Erzählungen und Lieder aus dem Vilajet Qonjah*, Halle und New York.
- HASAN, Hamdi (1987). *Saray-Bosna Kütüphanelerindeki Türkçe Yazmalarda Türküler*. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- IŞIK, Ali (2022a). "Darüelhan Tarafından Derlenen Konya Türküleri-1". *Konya Merhaba Gazetesi, Akademik Sayfalar*, C. 21, S. 10, 9 Mart 2022, s. 4-15.
- IŞIK, Ali (2022b). "Darüelhan Tarafından Derlenen Konya Türküleri-2". *Konya Merhaba Gazetesi, Akademik Sayfalar*, C. 21, S. 11, 16 Mart 2022, s. 167-175.

- JACOB, Georg (1901). *Die türkische Volksliteratur*, Berlin.
- KARADENİZ, Bekir (1999). *Kömür Gözlüm, Türküler*. İstanbul: Özgür Yayınları.
- KARADENİZ, Bekir (2000). *Ela Gözlüm, Türküler*. 2. Baskı, İstanbul: Özgür Yayınları.
- KÚNOS, Ignacz (1888). "Türkische Volkslieder", *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* II, s. 319-24;
- KÚNOS, Ignacz (1889). "Türkische Volkslieder", *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* III, 1889, s. 69-76.
- KÚNOS, Ignacz (1890). "Türkische Volkslieder", *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes* IV, 1890, s. 35-42
- KÚNOS, Ignacz (1899). "Über die Volkspoesie der Osmanischen Türken", Radloff, Wilhelm: *Proben der Volksliteratur der Türkischen Stämme, VIII. Teil, Mundarten der Osmanen*. Gesammelt und übersetzt von Dr. I. Kúnos, Petersburg 1899, S. XXII vd.
- KÚNOS, Ignacz (1906). *Ada-Kálei Török Népdalok*, Budapeste.
- KÚNOS, Ignacz (1998). *Türk Halk Türküleri*. (yay. haz. Ali Osman Öztürk). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- MENZEL, Theodor (1925). "Die Türkische Literatur", *Kultur und Gegenwart*, hrsg. von Paul Hinneberg, I. Teil, VII. Abteilung, 2. Abdruck, Leipzig-Berlin, s. 283-331.
- MİLLİ FOLKLOR ENSTİTÜSÜ: *Türk Folklor ve Ethnografya Bibliyografyası*, I, Ankara 1971; II, 1973; III, 1975 vd.
- ONGAN, Halit (1937). *Niğde Halk Türküleri*. Birinci Kitap, Niğde Halkevi Yayınlarından S. 2, Niğde.
- OZAN, Meral (2013). "Sessizliğe Bürünmüş Bir Değer: Adakale Halk Türküler[i]", (yay. haz. İrfan Ünver Nasrattınoğlu), *IV. Uluslararası Türk Kültürü Kurultayı 21-24 Mart 2013*, Fethiye. Ankara: Pelin Ofset.
- ÖNDEŞ, Emrah (2019). "Dârülelhan Külliyyâtı Anadolu halk şarkıları 5 no'lu defterin günümüz Türkçesine aktarılması ve incelenmesi". Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- ÖZBEK, Mehmet (1975): *Folklor ve Edebiyat*. İstanbul.
- ÖZDEK, Attila (2014). "TRT Türk Halk Müziği Notaları ve Bağlama Eğitimi", *Uluslararası Müzik ve Sahne Sanatları Sempozyumu Bildiriler Kitabı Zonguldak*. (ed. İlker Kömürçü). Ankara: Buluş Tasarım ve Matbaacılık Hizmetleri, s. 179-191.
- ÖZTELLİ, Cahit (1983). *Halk Türküleri Evlerinin Önü*. 2. Baskı, İstanbul: Özgür Yayın-Dağıtım.
- ÖZTÜRK, Ali Osman (1990). "Alman Halk Türküsü Arşivi". *Milli Folklor*, 7, s. 30-31.
- ÖZTÜRK, Ali Osman (1994). *Das türkische Volkslied als sprachliches Kunstwerk*, Studien zur Volksliedforschung, Bd. 15, Bern vd.: Peter Lang Verlag.
- ÖZTÜRK, Ali Osman (2017). "Türk Halk Türküsü Arşivi Projesi". *Türküyü Okumak. Türkü Yazıları II*. İstanbul: Hiperyayın, s. 377-421.
- REINHARD, Kurt (1962). *Türkische Musik*. Berlin: Museum für Völkerkunde.
- REINHARD, Kurt ve Ursula Reinhard (1968). *Auf der Fiedel mein, Volkslieder von der osttürkischen Schwarzmeerküste*, Berlin: Museum für Völkerkunde.
- REINHARD, Ursula (1965). *Vor Seinen Häusern eine Weide... Volksliedtexte aus der Südtürkei*. Berlin: Museum für Völkerkunde.
- SAKAOĞLU, Saim (1985). "Derleme ile İlgili İlk Anketler, İlk Geziler ve Derleme Bibliyografyası", *Türk Folkloru Araştırmaları 1985/ 1*, Ankara, s. 81-107.
- SARISÖZEN, Muzaffer (1941). *Seçme Köy Türküleri*. İstanbul.
- SARISÖZEN, Muzaffer (1952). *Yurttan Sesler*. Ankara.
- TANSES, Hamdi (1995). *Beste ve Güfteleriyle Halk Türküleri*. İstanbul: Say Yayınları.
- TANSES, Hamdi (2004-2005): *Halk Türküleri*, 5 cilt. İstanbul: Say Yayınları.
- TANSES, Hamdi (2005). *Öyküleriyle Halk Türküleri*. İstanbul: Say Yayınları.
- TURHAN, Salih (2003). *Meşhur Olmuş Türkülerimiz*, 2 cilt. İstanbul: Alfa Yayınları.
- TURHAN, Salih ve Ahmet Feyzi (2021). *Dârü'l Elhân Külliyyatı. Çeviri-İnceleme-İşleme*. İstanbul: ST Prodüksiyon Ltd. Şti.
- UĞUR, Sait (1947). *İçel Folkloru*. Ankara: C.H.P. Halkevleri Yayınları.
- VIKÁR, László (ed.) (1962). *Béla Bartók's Folk Music Research in Turkey*, by A. Adnan Saygun, Budapest.

YAKICI, Ali (2007). *Halk Şiirinde Türkü. Tanım-Tasnif-İnceleme-Metin*. Ankara: Akçağ Yayınları.
YÖNETKEN, Halil Bedi (1966). *Derleme Notları I*. İstanbul.
Ziya Gökalp (1973). *Türkçülüğün Esasları*. 10. Baskı, İstanbul: Varlık Yayınları.

Çalışmanın yazarı/yazarları “COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri” çerçevesinde aşağıdaki hususları beyan etmiş(ler)dir:

Etik Kurul Belgesi: Bu çalışma için etik kurul belgesi gerekmemektedir.

Finansman: Bu çalışma için herhangi bir kurum ve kuruluştan destek alınmamıştır.

Destek ve Teşekkür: Çalışmanın araştırılması ve yazımı esnasında destek veya fikirlerine başvurulmuş herhangi bir kişi bulunmamaktadır.

Çıkar Çatışması Beyanı: Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazarın potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.

Yazarın Notu: Bu çalışma herhangi bir tezden üretilmemiştir.

Katkı Oranı Beyanı: Bu makalenin tüm bölümleri tek bir yazar tarafından hazırlanmıştır.

The author / authors of the study declared the following points within the framework of the “COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors”:

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval is not required for this study.

Funding: No support was received from any institution or organization for this study.

Support and Acknowledgments: There is no person whose support or ideas are consulted during the research and writing of the study.

Declaration of Conflicting Interests: The author has no potential conflict of interest regarding research, authorship or publication of this article.

Author’s Note: This study was not produced from any thesis.

Author Contributions: All sections of this article have been prepared by a single author.